

Naturvårdsverkets ärendenr: NV-06720-11

VERKSAMHETSPLAN
för naturum Vattenriket

2012-12-12

Verksamhetsplan för naturum Vattenriket

År 2013
År 2014-2017

Fotograf: Sven Persson, Swelo photo

Innehåll

1.	SYFTE	3
1.1.	Syfte enligt Naturvårdsverkets nationella riktlinjer (rapport 5376)	3
1.2.	Lokala och regionala syften för det egna naturumet	4
2.	MÅL	5
2.1.	Mål 2013	5
2.2.	Mål 2014-2017	7
2.3.	Målgrupper enligt Naturvårdsverkets nationella riktlinjer	7
2.4.	Målgrupper för det egna naturumet	8
3.	ANALYS AV RISKER/MÖJLIGHETER	8
3.1.	Nuläge	8
3.2.	Möjligheter	9
3.3.	Risker	9
4.	NATURUMS VERKSAMHET	10
4.1.	Övergripande planering för nästa år	10
4.2.	Teman	10
4.3.	Programverksamhet	11
4.4.	Tillfälliga utställningar	11
4.5.	Kommunikationsinsatser	11
5.	PERSONAL	12
6.	KOMPETENSUTVECKLING AV PERSONAL	13
6.1.	Nästa år	13
6.2.	Nästföljande fyraårsperiod (2014-2017)	14
7.	PLAN FÖR FÖRNYELSE AV FAST UTSTÄLLNING	14
7.1.	Nästa år	14
7.2.	Nästföljande fyraårsperiod (2014-2017)	14
7.3.	Budget och finansiering för förnyelse av fast utställning	14
7.4.	Förankring	14
8.	FASTIGHET/LOKALER	15
8.1.	Nästa år	15
8.2.	Nästföljande fyraårsperiod (2014-2017)	15
9.	ANNAN UTVECKLING	15
9.1.	Nästa år	15
9.2.	Nästföljande fyraårsperiod (2014-2017)	15
10.	UPPFÖLJNING	16
10.1.	Nästa års besökarundersökningar	16
10.2.	Naturumstatistik kommer att rapporteras enligt Naturvårdsverkets krav	16
11.	BUDGET FÖR NATURUM	17

Inledning

Naturum Vattenriket invigdes den 27 november år 2010. Byggnaden med utställningar, utbildnings- och möteslokaler och café ligger i de stadsnära våtmarkerna vid Helge å i Kristianstad och fungerar som en upplevelserik startpunkt för besökarnas vidare färder ut i Biosfärområde Kristianstads Vattenrike. Samtidigt är naturum en mötesplats för aktiviteter för föreningar, företag, institutioner och andra som är delaktiga i arbetet med Biosfärområde Vattenriket.

När detta skrivs har vi just firat 2 års jubileum. Första årets succé med runt 160 000 besökare har följts av ett gott andra år med runt 120 000 besökare. Med gästböcker fyllda av lovord, prisad som Årets naturum och med fortsatt mycket höga besökssiffror ser vi med tillförsikt fram mot år 2013.

Följande verksamhetsplan beskriver tankar kring mål, omvärldsfaktorer, aktiviteter, resursbehov och finansiering för naturum Vattenriket när vi går in i vårt tredje spännande år.

1. Syfte

1.1. Syfte enligt Naturvårdsverkets nationella riktlinjer (rapport 5376)

Naturum ska visa vägen in i naturen. I naturum ska besökaren på ett lustfyllt sätt få kunskap om naturen, förståelse och känsla för alla dess värden samt inspireras att bege sig dit, vistas där och få en fördjupad naturkontakt som utbytte av sitt besök. Ett naturum ska därmed fungera som en port till naturen i allmänhet och ett visst naturområde i synnerhet.

I syftet ingår att genom utställningar, programaktiviteter och annan naturvägledning:

- *Öka kunskapen om ett naturområdes naturvetenskapliga, natur- och kulturhistoriska, kulturella och upplevelsemässiga värden,*
- *Fördjupa besökarnas förståelse för naturområdet; förklara vad som hänt, händer och varför det sker,*
- *Vägleda besökarna om vad man kan se, uppleva och göra i området och hur man lämpligen tar sig dit,*
- *Motivera/påverka besökarna att uppträda i och använda naturområdet på sådant sätt att dess värden bevaras,*
- *Skapa förståelse för behovet av att bevara och vårda naturen i allmänhet och i området i synnerhet,*
- *Stimulera intresset för natur, naturvård och naturstudier och tjäna som underlag för olika undervisningsbehov*
- *Ge kunskap om hur människan använt sig av och påverkat naturen i ett kulturhistoriskt perspektiv,*
- *Sprida kännedom om en trakts naturskyddade områden och andra besöksmål för friluftslivet.*

1.2. Lokala och regionala syften för det egna naturumet

Tillägg här i punktform lokala/regionala syften med verksamheten.

Naturum Vattenriket skall:

- Vara en naturlig mötesplats och besökscentrum för Biosfärområde Vattenriket
- Erbjuder ett varierat programutbud för besökare i alla åldrar, som återspeglar såväl arbetet i Biosfärområdet som årstiderna
- Visa vägen ut i Vattenriket och locka besökare till vidare upplevelser och utflykter ut i Vattenriket genom naturinformation och programpunkter
- Bidra till att öka delaktigheten och engagemanget för Vattenriket i bygden
- Öka kunskapen om hållbar utveckling i praktiken med Biosfärområde Vattenriket som exempel
- Med utomhuspedagogik i fokus vara ett komplement till skolornas naturundervisning
- Erbjuder samarbeten med lärosäten på universitetsnivå, tex Högskolan Kristianstad och Lunds universitet
- Hjälpa till att ta fram och sprida information om Vattenriket för olika målgrupper, via olika kanaler och sätt att kommunicera
- Locka turister till Kristianstad med Vattenriket som attraktion samt bidra till att möten förläggs i Kristianstad med Vattenriket som attraktion
- Fungera som en resurs för turistiska aktörer och andra som vill dra nytta av Vattenriket i sitt arbete

2.Mål

2.1. Mål 2013

Naturum Vattenrikets konkreta mål för 2013 utifrån vårt styrkort är:

NATURUM SKALL VARA EN NATURLIG MÖTESPLATS OCH BESÖKSCENTER FÖR BIOSFÄROMRÅDE VATTENRIKET, vilket bla innebär:

- Naturum skall vara öppet mer än 330 dagar med fri entré för besökare
- Naturum skall vara en viktig del i Destination Kristianstad och samarbeta med såväl företrädare för Destination Kristianstad som företagare med grön inriktning
- Naturum skall vara en resurs i Kristianstad vid de stora evenemang som förläggs till staden
- Naturum skall erbjuda uthyrning av hörsalen i naturum enligt fastslagen taxa då den inte nyttjas för verksamhetens behov
- Naturum skall erbjuda naturvägledning av hög kvalitet

NATURUM SKALL HA ETT RIKT OCH VARIERAT PROGRAMUTBUD FÖR ALLA ÅLDRAR OCH OLIKA MÅLGRUPPER, vilket bla innebär:

- Att naturum under 2013 skall arbeta utifrån de fastslagna temana : Vinter i Vattenriket, Tranor och andra vårtecken, Från källa till hav, Höstfåglar, Forskarveckor och Jul på naturum. Utöver detta skall naturum fortsätta med aktiviteter som tex Musik i redet, Cykla i Vattenriket och bokfestival på naturum
- Att naturum i det arbetet skall samarbeta med lokala intressenter för att bredda programutbudet
- Att naturum under året skall erbjuda mer än 400 programpunkter med målet att locka minst 7000 deltagare

NATURUM SKALL VISA VÄGEN UT I VATTENRIKET, vilket bla innebär:

- Att naturum under 2013 ytterligare skall öka fokus på att "få ut besökare från naturum" genom ytterligare bemanning vid Pulken samt korta dagliga guidningar under sommaren med brett fokus från fjärrilspaning till gullståndsvandringar
- Att naturum skall fortsätta utveckla naturvägledningen som verktyg och kunskapsfält. Bland annat skall projekt "naturpaddagogik" sjösättas då vi undersöker om och hur läsplattor kan förbättra naturvägledningen utomhus.

NATURUM SKALL BIDRA TILL ATT ÖKA DELAKTIGHETEN OCH ENGAGEMANGET FÖR VATTENRIKET I BYGDEN, vilket bla innebär:

- Att naturum skall bidra till att utveckla arbetet med vänföreningen Vattenrikets vänner och om möjligt utveckla ett sätt att kunna ta emot volontärer genom Vänföreningen

- Att naturum skall bidra i arbetet att utbilda så kallade Biosfärambassadörer, som skall kunna sprida kunskap om Biosfärområde Vattenriket i sina vardagsliv och vid olika tillställningar

NATURUM SKALL ERBJUDA PEDAGOGISK VERKSAMHET FÖR FÖRSKOLA/GRUNDSKOLA OCH GYMNASIUM, vilket bla innebär:

- Att naturum ytterligare skall utveckla det pedagogiska arbetet genom att knyta läroplansmålen och den enskilde lärarens mål för arbetet ännu tydligare till naturums pedagogiska verksamhet
- Att naturum under året skall genomföra pedagogisk aktivitet med 100 skolklasser omfattande 2000 elever
- Att naturum som en del i Biosfärkontoret under året skall erbjuda möjlighet till prao för någon eller några elever från grundskola och eller gymnasium
- Att naturum skall genomföra Biosfärläggret 2013 med plats för 25 elever

NATURUM SKALL SAMARBETA MED LÄROSÄTEN PÅ UNIVERSITETSNIVÅ, vilket bla innebär:

- Att naturum som en del i Biosfärkontoret skall bidra till att genomföra forskarkonferensen BIOSFÄR 2013 tillsammans med Högskolan Kristianstad
- Att naturum skall fortsätta samarbetet med Högskolan Kristianstad om praktik för lärarstudenter och förskolelärarstudenter
- Att naturum som en del i Biosfärkontoret skall erbjuda praktik för någon eller några studenter från universitetsnivå

NATURUM SKALL HJÄLPA TILL ATT TA FRAM OCH SPRIDA INFORMATION OM VATTENRIKET FÖR OLIKA MÅLGRUPPER, VIA OLIKA KANALER OCH SÄTT ATT KOMMUNICERA vilket bla innebär:

- Att naturum skall fortsätta förbättra utställningen i naturum, under 2013 med byte av informationen kring strömmande vatten och akvarium samt med nyproduktion av Fåglar i Vattenriket, Vattenstaden Kristianstad samt ny Opteryxfilm
- Att läshörnan i utställningen förbättras
- Att naturum är delaktig i de trycksaker som tas fram om Vattenriket
- Att under året särskilt fokusera på att uppdatera naturums hemsida och göra den så komplett som är möjligt
- Att fortsätta lansera QR koder som ett redskap för informationsspridning
- Att fortsätta utveckla audioguider som redskap för informationsspridning
- Att fortsätta använda facebook som kanal för informationsspridning i vårt dagliga arbete

- Att fortsätta annonsera för att locka tillresta besökare från Skåne sydväst och Danmark

NATURUM SKALL BIDRA TILL ATT LOCKA TURISTER TILL KRISTIANSTAD MED VATTENRIKET SOM ATTRAKTION SAMT BIDRA TILL ATT MÖTEN FÖRLÄGGS I KRISTIANSTAD MED VATTENRIKET SOM BIDRAGANDE ANLEDNING

- Naturum skall vara en resurs i Kristianstad vid de stora evenemang som förläggs till staden inom ramen för arbetet Evenemang i Kristianstad
- Naturum skall erbjuda uthyrning av hörsalen i naturum enligt fastslagen taxa då den inte nyttjas för verksamhetens behov
- Naturum skall utvidga utbudet av bokningsbara aktiviteter för besökande grupper med tex utomhusmatlagning
- Naturum skall bidra till marknadsföringen av Vattenriket i nationella och internationella media genom att ta emot pressresor, skriva artiklar, samt annonsera i utvalda media

2.2. Mål 2014-2017

Här beskriver ni kort i punktform vilka mål ni har för det egna naturumet under de kommande 5 åren. Målen ska vara uppföljningsbara.

- Inom två år skall samtliga brister i utställningen som fick anmärkning i slutbesiktningen vara åtgärdade, däribland akvariets inredning
- Inom fem år skall naturums närmiljö, med Linnérundan, vara tillgänglighetsanpassad
- Årligen skall besöksantalet vara över 100 000
- År 2014 skall naturum vara en särskilt viktig del i kommunens 400 års jubileum, då skall en sk Bioblitz genomföras med naturum som nod

2.3. Målgrupper enligt Naturvårdsverkets nationella riktlinjer

”Huvudsaklig målgrupp för naturumverksamheten är den breda allmänheten i alla åldrar utan speciella förkunskaper. En viktig målgrupp är skolans lärare och elever. Även andra än svenskspråkiga besökare ska genom lämplig översättning kunna ta del av innehållet i naturum. Lokaler, verksamhet och information ska så långt möjligt vara tillgängliga också för personer med funktionshinder.”

2.4. Målgrupper för det egna naturumet

Här beskriver ni vilka målgrupper ni kommer att satsa särskilt på under året och varför.

Naturum Vattenriket invigdes 27 november 2010 och har i skrivande stund haft ca 270 000 besök sedan dess. Naturum skall vara en resurs för många olika målgrupper och de olika delarna av året innebär olika fokus. Vi måste fokusera på många olika målgrupper samtidigt, de är alla lika viktiga för att bilda den helhet som naturum skall vara och stå för.

- Allmänhet, föreningar och företag från Kristianstad
- Skolklasser och barnfamiljer i Kristianstad med omnejd
- Högskole- och universitetsstudenter från tex Kristianstad och Lund
- Turister och dagsbesökare från övriga delar av Skåne samt angränsande län
- Danska naturintresserade besökare
- Bussbolag
- Rullstolsburna och andra besökare med funktionshinder

Särskilt under året kommer vi att inom ramen för arbetet med Event in Kristianstad titta på:

- Grupper som bokar konferens i Kristianstad med Vattenriket som attraktion

3. Analys av risker/möjligheter

Här redovisas de risker och möjligheter som kan påverka planeringen. Analyser och omvärldsfaktorer, hur ni förbereder er på förändringar.

3.1. Nuläge

Arbetsmiljö

Arbetsmiljön i utställningen är krävande pga de många besökarna och det är svårt att utifrån budget och schema tillgodose personalens behov av vila från det yttre arbetet i naturums utställning och reception.

Ytterligare ett arbetsmiljöproblem är de vaxningar av golvet som utförs 4 gånger per år med starka doftproblem, huvudvärk och andra irritationsproblem som följd

Utställning

Ett flertal allvarliga brister upptäcktes i slutbesiktningen av utställningen, bland annat akvariets inredning som faller i bitar. Kommunen är i en process med

White om ansvaret för dessa problem som kommer att kosta mycket att åtgärda. Vi tror inte akvariet håller mer än en säsong till innan inredningen måste bytas i sin helhet.

3.2. Möjligheter

Arbetsmiljö

Vi försöker strukturera schemat så att det är väldigt tydligt när man är i yttre tjänst, när man är avbytare respektive när man har "egen ostörd tid".

Vi låter intäkter från guidningar och uthyrning gå tillbaks till personalbudget så att vi kan köpa in timpersonal för att avlasta.

Vi ser till att C4 teknik planerar för vaxningarna ett år i förväg så att vi kan stänga naturum 3 dagar i samband med vaxning. Vi ber också C4 teknik undersöka om det finns alternativt medel utan doft och irritationsproblem.

Utställning

Kommunen är i rättslig tvist med White. Vi hoppas att akvariet kan åtgärdas under 2013.

3.3. Risker

Arbetsmiljö

Vid sjukdomsperioder blir det extra tungt för personalen att täcka upp för varandra.

Om inte vaxningarna kan utföras då det är planerat kommer det att innebära att bokad grupp redan finns vilket gör att vi inte kan stänga. Detta innebär i sin tur arbetsmiljöproblemen som beskrivits.

Utställning

Om inte akvariet kan åtgärdas under 2013 riskerar vi att behöva stänga ner det helt eftersom inredningen faller i bitar.

Punkt 4 – beskriver de aktiviteter som bidrar till att syfte och mål uppfylls.

4. Naturums verksamhet

Under denna punkt presenteras innehållet i kommande års verksamhet, eventuella teman, programverksamhet och tillfälliga utställningar.

4.1. Övergripande planering för nästa år

Naturum Vattenriket har under 2013 följande öppettider för allmänheten

Januari–mars:	Tisdag–söndag 11–16.
April–maj:	Alla dagar 11–17.
Juni–augusti:	Alla dagar 10–17.
September- oktober:	Alla dagar 11–17.
November–december:	Tisdag–söndag 11–16.

Naturum är helt stängt: Midsommarafton, Midsommardagen, Julafton, Juldagen, Nyårsafton och Nyårsdagen, samt måndagarna från 1 november till siste mars. Om vaxningen inte kan utföras med mindre doftande medel kommer vi att utöver detta ha stängt några dagar till i anslutning till varje vaxning.

Detta betyder att naturum är öppet för allmänheten och bokade grupper under 330-340 av årets dagar.

Utöver detta är naturum öppet under förmiddagarna mellan 8.00 och 11.00 för bokade skolklasser och konferensgäster. Naturum Vattenriket tar också emot bokade grupper för möten och konferens kvällstid.

4.2. Teman

Naturum Vattenriket bygger programverksamheten på teman som skall spegla såväl arbetet i Biosfärområdet som årstiderna i Vattenriket. Varje år har naturum minst sex olika teman och tillfälliga utställningar i anslutning till respektive tema.

Teman för 2013 är

VINTER I VATTENRIKET 1/1-15/3

TRANOR OCH ANDRA VÅRTECKEN 15/3-13/5

FRÅN KÄLLA TILL HAV 13/5-30/8

HÖSTFÅGLAR 1/9-31/10

FORSKARVECKOR 1/11-1/12

JUL PÅ NATURUM 1/12-1/1 2013

4.3. Programverksamhet

Programverksamheten knyts till de teman som beskrivits ovan. Varje tema omfattar ett stort antal programpunkter med allt från exkursioner, via lunchföredrag till familjeaktiviteter. Utöver detta program erbjuder vi en daglig visning alla veckans dagar, samt fiskprat varje helg. Hittills har det varit bra uppslutning på aktiviteterna som erbjuds vinter, vår och höst, men svårt att locka turister till programsatta aktiviteter under sommaren.

Naturums program kommer under 2013 ut i tre versioner. Bifogat till VP finns naturums program för 1/1 till 15/6. Under sommaren görs ett sommarprogram och därefter ett höstprogram för perioden 15/8 till 31/12. Programbladen trycks i en upplaga på minst 7 000 exemplar och informationen om programpunkterna sprids såväl via vårt tryckta program, som via hemsida, blogg och facebook samt till tidningar och kommunens evenemangskalender.

Programmet för våren 2013 som är bifogat erbjuder:

- 14 föredrag
- 61 exkursioner
- 299 visningar
- 13 evenemang
- 46 filmtillfällen

45 av aktiviteterna vänder sig särskilt till barnfamiljer

4.4. Tillfälliga utställningar

I naturum Vattenriket finns en hörna med plats för tillfälliga utställningar . Vi byter utställning när vi byter tema, dvs sex gånger under 2013.

Mellan utställningarna, tex under sommaren, hänger vi upp vår stora världskarta med nålar. Där har personer från över 110 länder redan markerat sin hemort.

4.5. Kommunikationsinsatser

Vi arbetar i ett brett perspektiv med kommunikationsinsatser. Det är inte bara från naturum kommunikationen om naturum Vattenriket görs, utan från Biosfärkontoret som helhet. Även under 2013 riktar vi fokus särskilt mot Sydväst Skåne och läsarna i Sydsvenskan.

Vi kommer under 2013 att fortsätta arbeta med kommunikationen via hemsida, nyhetsblogg, facebook, föredrag, media, foldrar, broschyrer och filmer.

Hemsidan är kittet som håller ihop Vattenrikets information. För många är det den första kontakten med Vattenriket. Här finns information om allt från biosfärarbetet, landskapet, våra besöksplatser, projekt och rapporter till

naturums öppettider och program. Sidan fungerar både som ett stort arkiv och som en webbtidning genom vår *nyhetsblogg*. Årligen har vi runt 300 000 besök på hemsidan av runt 100 000 unika personer.

Som ett komplement finns naturum Vattenriket på *facebook*, där nästan 800 personer följer oss. Vi använder facebook både för att berätta om naturums aktiviteter och för att puffa för nyheterna på blogginläggen på hemsidan.

Naturum och Vattenriket beskrivs i en rad *foldrar och broschyrer*. Under 2013 kommer foldern som beskriver Biosfärområde Vattenriket att omarbetas.

Ute i landskapet finns 21 *besöksplatser* med leder och fågeltorn. På en del ställen finns utställningar. QR koder kopplar besökaren från den fysiska miljön utomhus till hemsidan och till ljudfiler. Under 2013 kommer vi att bygga nya utställningar på tre platser i Vattenriket, Pulken, Åsums ängar och Aosehus. Naturums personal är delaktig i arbetet med utställningarna på flera sätt.

Vi *annonserar* inför vissa programaktiviteter i Kristianstadsbladet och vi annonserar i Sydsvenskans söndagsbilaga. Men framför allt satsar vi på att få tidningsartiklar och reportage i radio och tv genom att vi sprider nyhetstips, pressmeddelanden och håller pressträffar och medieaktiviteter.

Under våren 2013 kommer vi också att prova på *reklamfilm* på bio som kommunikationsmedel. Det blir en 20 sekunder lång reklamsnutt om naturums programutbud i februari och en lika lång film om Vattenriket som besöksmål i maj.

Punkterna 5 – 10 beskriver vad som krävs för att uppfylla verksamheten under punkt 4.

5. Personal

Här beräknar ni **totala** behovet av arbetstimmar i naturum under året. Räkna **inte** med semester, sjukfrånvaro eller övrig ledighet. Antal besök baseras på föregående års statistik.

Beskriv i text hur ni planerar täcka behovet samt hur många procent föreståndaren arbetar i naturum.

Den personal som finns på naturum Vattenriket under 2013 är:

- Naturumföreståndare (100%) Karin Magntorn
- Naturvägledare (100%) Josefin Svensson
- Naturpedagog (100%) Sam Peterson
- Naturvägledare (40%) Sussie Söderlund (bekostas av timanställd budget)
- Naturumvaktmästare (100%) Magnus Larsson

- Adminstratör (100%) Brita Nilsson
- Marknadsföring (50%) Ebba Trolle
- Timanställda (1.5 årsarbeten) används vid helger och kvällar samt semestrar

Öppettider, besök och bemanning					
Månad	Antal besök	Antal öppettimmar	Antal öppettidagar	Antal bemanningsdagar	Antal bemanningstimmar
Januari	4516	135	27	125	1003
Februari	5713	120	24	130	1036
Mars	7096	135	27	143	1081
April	10323	180	30	134	1067
Maj	13985	186	31	172	1314
Juni	13867	203	29	152	1148
Juli	18493	217	31	119	890
Augusti	14860	217	31	149	1022
September	9455	180	30	148	1102
Oktober	8379	186	31	155	1188
November	5309	130	26	132	1006
December	3835	125	25	106	744
Summa	115831	2014	342	1665	12601

6. Kompetensutveckling av personal

Här beskriver ni planerad kompetensutveckling under året samt ur ett 5-års perspektiv. Här läggs exempelvis riks- och regionträffar och liknande återkommande utbildning in, men även andra kurser som naturumpersonalen deltar i.

6.1. Nästa år

Under året planerar vi att genomföra/delta i följande utbildningar:

Naturum regionträff: Föreståndare och en medarbetare

Naturum nationell träff: Föreståndare och en medarbetare

Ålseminarium: Föreståndare och två medarbetare

Föredrag under året som finns i naturums program: Samtliga medarbetare

Biosfär 2013, forskningskonferens: Samtliga medarbetare

Tankesmedja för friluftslivet: Föreståndare

Livsmedelshygien: En medarbetare

Intern utbildning hemsidor i Dreamweaver: Föreståndare och två medarbetare

Presentationsverktyget Prezi: Föreståndare och två medarbetare

Kurs om våld och hot i arbetet: En medarbetare

Hjärt- och lungräddning: Nyttillkomna i personalen

6.2. Nästföljande fyraårsperiod (2014-2017)

Under en femårsperiod planerar vi en kompetensutveckling inom områdena:

Att skriva för natur: Föreståndare och två medarbetare

Andra lämpliga kurser inom CNVs utbud

Vi kommer att undersöka hur vi kan vara delaktiga i Danmarks naturvejledares kurser

7. Plan för förnyelse av fast utställning

Här beskriver ni planerade renoveringar, förnyelser och liknande i naturums fasta basutställning (dvs. ej tillfälliga delar och inte heller lokaler och fastighetsförändringar se punkt 8).

7.1. Nästa år

Under 2013 kommer vi att fortsätta förbättra utställningen i naturum utifrån följande plan:

- Uppdatering och nyproduktion av text och bild kring Strömmande vatten
- Nyproduktion av rörlig bild, samt barnhörna på temat Fåglar i Vattenriket
- Nyproduktion av text och bild kring Vattenstaden Kristianstad
- Produktion av Optyryxfilm
- Ersättning av trasig inredning i akvarium
- Bättre funktionalitet i läshörnan

7.2. Nästföljande fyraårsperiod (2014-2017)

- Ersättning av trasig inredning i akvarium om det inte blir avklarat under 2013
- Uppdatering av text och bild kring akvariet
- Uppdatering av text och bild kring temalandskap

7.3. Budget och finansiering för förnyelse av fast utställning

Under 2013 finns tillräcklig budget för att genomföra det som beskrivs ovan. Ett särskilt bidrag har kunnat omföras till 2013 som kommer att täcka produktionen av Optyryxfilm. Till detta kommer Vattenrikets vänförening också att bistå med insamlade medel.

7.4. Förankring

Nya förslag till utställningsdelar tas fram tillsammans med ledningsgruppen för Biosfärkontoret och arbetas in i naturums budget för kommande år. Om extern kompetens behövs finns kunskap både i programrådet och i samrådsgruppen för Vattenriket.

8. Fastighet/lokaler

Här beskriver ni vilka eventuella förändringar, renoveringar, underhåll och liknande som planeras för fastighet / lokaler. Ange hur finansiering ska ske.

8.1. Nästa år

Naturums garantibesiktning har just genomförts och samtliga brister i huset skall vara korrigerade till den efterbesiktning som hålls en bit in på året 2013.

Ett par större brister i huset är undantagna garantibesiktningen och förs som direktkommunikation mellan Kristianstad kommuns jurist och företrädare för Whites försäkringsbolag. Det gäller allvarliga brister i huset som golven, takribborna och den uteblivna tillgängligheten till översta etagen. Vi har hopp om att någon eller några av dessa bekymmer blir lösta under året.

8.2. Nästföljande fyraårsperiod (2014-2017)

De brister som inte blir åtgärdade under 2013 kommer att behöva åtgärdas kommande år. Detta kan innebära perioder då vi måste stänga naturum, tex när takribborna skall skruvas fast.

9. Annan utveckling

Här beskriver ni övriga insatser som inte hör till fast utställning (punkt 7) eller fastighet/lokaler (punkt 8).

9.1. Nästa år

Ett stort önskemål från naturums sida är att kunna få till stånd en *håvningsplattform* i det sk redet. Detta ligger i C4 Tekniks investeringsbudget, som om den blir antagen, skall förverkligas under 2013.

Vi kommer fortsätta utveckla naturvägledningen som verktyg och kunskapsfält. Bland annat skall projekt "*naturpaddagogik*" sjösättas då vi undersöker om och hur läsplattor kan förbättra naturvägledningen utomhus.

Naturum kommer också att vara delaktiga i att utbilda så kallade *Biosfärambassadörer*, som skall kunna sprida kunskap om Biosfärområde Vattenriket i sina vardagsliv och vid olika tillställningar.

9.2. Nästföljande fyraårsperiod (2014-2017)

År 2014 är Kristianstads 400 års jubileum då staden skall bjuda sina medborgare på kalas och evenemang hela året. Vårt stora bidrag till jubileumsåret kommer att bli att ordna en *Jubileumsartjakt*, en sk *BioBlitz*, under ett dygn i augusti månad 2014. Med naturum som nav kommer artexperter att finkamma det stadsnära våtmarksområdet och angränsande delar av staden Kristianstad för

att identifiera alla arter. Samtidigt kommer vi att ha massor av publika aktiviteter hela dygnet tillsammans med andra lokala aktörer som Högskolan Kristianstad och lokala föreningar. Är Kristianstad den artrikaste staden i Sverige kanske?

10. Uppföljning

Här redovisar ni eventuella besökarundersökningar som kommer att utföras under året.

10.1. Nästa års besökarundersökningar

Under 2013 kommer vi att göra om den enkätundersökning som vi genomförde år 2011. Denna gång kommer enkäterna att samlas in direkt i läsplattor.

10.2. Naturumstatistik kommer att rapporteras enligt Naturvårdsverkets krav
Självklart.

Punkt 11 beskriver beräknade intäkter för naturum samt kostnader för personal, lokaler, verksamhet och utställning (punkt 4-9 ovan).

Punkt 11 redovisas i en särskild excelfil.

11. Budget för naturum

För varje naturum ska ekonomisk redovisning ske enligt nedanstående tabell. Fyll endast i siffror. Eventuella kommentarer till uppgifterna kan göras i text under tabellen. Denna tabell ser likadan ut som den bidragsredovisning som de statliga naturumen gör till Naturvårdsverket. Använd samma siffror.

	Totalt		
	Summa kostnader	11 234	
	Summa intäkter	350	
naturum, ange namn	NATURUM VATTENRIKET		
	Totalt (netto, kostnader)	Kostnader (brutto)	Intäkter (brutto)
Övergripande arbete naturum	207	207	
Fastighetsförvaltning, övrig drift o underhåll			
	Totalt (netto, kostnader)	Kostnader (brutto)	Intäkter (brutto)
Naturvårdsverkets byggnader, drift	0		
Andra byggander	7489	7489	
Summa	7489	7489	0
Friluftsliv och information			
	Totalt (netto, kostnader)	Kostnader (brutto)	Intäkter (brutto)
Information skyltar, broshyrer, utställningar m.m.	300	300	
Information tillfälliga utställningar	30	30	
Summa information	330	330	0
	Totalt (netto, kostnader)	Kostnader (brutto)	Intäkter (brutto)
Naturvägledning bemannad naturvägledning, ej personal	110	110	
Naturvägledning personalkostnader	2748	3098	350
Summa naturvägledning	2858	3208	350
Summa friluftsliv och information	3888	3538	350
Uppföljning			
	Totalt (netto, kostnader)	Kostnader (brutto)	Intäkter (brutto)
Uppföljning friluftsliv och information	0	0	0